

MENSCHEN. ZU VERKAUFEN

— von —

Carmen Lidia Vidu

AUS DEM RUMÄNISCHEN VON RUDOLF HERBERT

Deutsches
Staatstheater
Temeswar

Teatrul
German
de Stat
Timișoara

2025/26

Consiliul
Județean
Timiș

OAMENI.
DE VÂNZARE

— de —

Carmen Lidia Vidu

TRADUCERE DIN LIMBA ROMÂNĂ DE RUDOLF HERBERT

DE

Liebe Freunde,

dieses Heft handelt von einem Theater, das lebt – von einem Ort, an dem wir von Emotionen, Geschichten und Wahrheiten lernen.

Menschen. Zu verkaufen, geschrieben und inszeniert von Carmen Lidia Vidu, ist mehr als eine Theatervorstellung. Es ist ein Spiegel, in dem man Freiheit, Würde und den Mut, der Vergangenheit nicht aus dem Weg zu gehen, widergespiegelt sehen kann. Es geht hier um reale Menschen, schwierige Entscheidungen und um die Geschichte, die ihre Spuren in uns allen hinterlässt.

Wir möchten, dass dieses Heft mehr als eine einfache Präsentation wird. Es ist eine Einladung zum Dialog – zwischen Schülern und Lehrern, zwischen Generationen und zwischen dem, was auf der Bühne geschieht, und der aktuellen Realität. Das Theater ist nicht nur eine Kunst der Interpretation, sondern auch eine Möglichkeit, die Welt und uns selbst zu verstehen.

LIEBE LEHRER, wir hoffen, dass dieses Material euch im interdisziplinären Unterricht unterstützen kann – von Geschichte und Literatur bis hin zu Bürgerkunde und Sprachen.

LIEBE JUGENDLICHE, wir hoffen, dass ihr in diesem Heft einen offenen und neugierigen Leitfaden findet, der zeigt, dass das Theater nicht „schwierig“, sondern lebendig, emotional und einfühlsam ist.

Lasst uns gemeinsam entdecken, wie eine auf der Bühne erzählte Geschichte zu einer Lektion über das Leben, die Geschichte und die Humanität werden kann.

Denn das Theater gibt keine Antworten, sondern stellt Fragen. Und Fragen sind immer der Anfang spannender Entdeckungen.

RO

Dragi prieteni,

Broșura aceasta este despre un teatru care trăiește – un loc unde învățăm din emoții, din povești și din adevăruri.

„Oameni. De vânzare”, scris și regizat de Carmen Lidia Vidu, nu e doar un spectacol. E o oglindă în care vezi libertatea, demnitatea și curajul de a nu te feri de trecut. Este despre oameni reali, alegeri dificile și despre cum istoria lasă urme în fiecare dintre noi.

Ne dorim ca această broșură să fie mai mult decât o simplă prezentare. Este o invitație la dialog – între elevi și profesori, între generații, între ce se întâmplă pe scenă și realitatea de azi. Teatrul nu e doar o artă a interpretării, ci și un mod de a înțelege lumea și pe noi înșine.

DRAGI PROFESORI, sperăm ca materialul acesta să vă fie un sprijin în predarea interdisciplinară – de la istorie și literatură, până la educație civică și limbi străine.

DRAGI ADOLESCENȚI, sperăm să descoperiți aici un ghid deschis și curios, care arată că teatrul nu e „greu”, ci viu, emoționant și plin de sens.

Hai să vedem împreună cum o poveste spusă pe scenă poate deveni o lecție despre viață, despre istorie și despre umanitate.

Pentru că teatrul nu oferă răspunsuri – ci pune întrebări. Iar întrebările sunt mereu începutul unei descoperiri.

Carmen Lidia Vidu :

DE *Menschen. Zu verkaufen* ist eine für Jugendliche notwendige Vorstellung, denn sie enthüllt, ohne Verschönerung, die Manipulationsmechanismen, die Schwächen und die Gefahren menschlicher Ausbeutung. Diese Wahrheiten sprechen Jugendliche direkt an. Im Unterricht kann die Vorstellung als Instrument des Dialogs und der Reflexion genutzt werden, denn sie bietet jungen Menschen die Möglichkeit an, offen über Verantwortung, Empathie und die Kraft „Nein“ zu Missbrauch zu sagen, zu diskutieren.

RO „Oameni. De vânzare” este un spectacol necesar pentru adolescenți pentru că dezvăluie, fără ocolișuri, mecanismele manipulării, vulnerabilitățile și pericolele exploatarei umane, realități care îi privesc direct. În educație, el poate fi folosit ca un instrument de dialog și reflecție, oferind tinerilor ocazia să discute deschis despre responsabilitate, empatie și puterea de a spune „nu” în fața abuzului.

Daniela Török :

DE *Menschen. Zu verkaufen* ist ein Theaterstück über ein reales, aber verborgenes Kapitel der rumänischen Geschichte: die Zeit, in der Menschen vom Staat buchstäblich gekauft und verkauft wurden. Durch wahre Geschichten entdecken wir, wie leicht Schicksale von der Macht bestimmt werden können und wie wichtig es ist, die Vergangenheit zu verstehen, um unsere Freiheit von heute zu schätzen.

RO „Oameni de vânzare” e un spectacol care vorbește despre un episod real, dar ascuns, din istoria României: perioada în care oamenii erau literalmente cumpărați și vânduți de stat. Prin povești adevărate, descoperim cât de ușor destinele pot fi controlate de putere și cât de important e să înțelegem trecutul ca să ne prețuim libertatea de azi.

Alexandru Mihăescu :

DE Ich denke, dass die Vorstellung *Menschen. Zu verkaufen* sehr interessant ist für Jugendliche, weil sie ihnen ein Beispiel zeigt, wie das „System“ vor 1989 funktionierte, und ihnen dabei hilft zu verstehen, was mit den Deutschen aus Rumänien in der zweiten Hälfte des letzten Jahrhunderts eigentlich passiert ist.

RO Cred că pentru cei tineri spectacolul „Oameni. De vânzare” este extrem de interesant pentru că le prezintă un exemplu concret despre cum funcționa „sistemul” înainte de 1989 și îi ajută să înțeleagă mai bine ce s-a întâmplat cu germanii din România în a doua jumătate a secolului trecut.

Robert Bogdanov-Schein:

RO Spectacolul „Oameni. De vânzare” aduce în prim-plan istoria dramatică a etnicilor germani din Banat și Ardeal, care au fost literalmente vânduți de regimul comunist către Germania Federală. Pentru tineri, el oferă o perspectivă concretă asupra felului în care destinele individuale au fost negociate politic și economic, transformând oameni reali în simple „valute de schimb”. Relevanța pentru liceeni constă în înțelegerea critică a trecutului recent și a modului în care libertatea și demnitatea umană pot fi puse în pericol de regimuri autoritare.

DE Die Aufführung „Menschen. Zu verkaufen” bringt die dramatische Geschichte der Banater und siebenbürgischen Deutschen in den Vordergrund, die vom kommunistischen Regime buchstäblich an die Bundesrepublik Deutschland verkauft wurden. Für junge Menschen bietet sie eine konkrete Perspektive darauf, wie individuelle Lebenswege politisch und wirtschaftlich verhandelt wurden, wodurch reale Menschen zu bloßen „Tauschwerten“ degradiert wurden. Die Relevanz für Schülerinnen und Schüler besteht in einem kritischen Verständnis der jüngeren Vergangenheit und der Erkenntnis, wie Freiheit und menschliche Würde durch autoritäre Regime gefährdet werden können.

Oana Vidoni:

DE *Menschen. Zu verkaufen* ist keine Geschichtsstunde, sondern eine Begegnung mit der jüngsten Vergangenheit Rumäniens, über die in der Schule wahrscheinlich nie gesprochen wird und die zu einem besseren Verständnis des Selbst in einer Gesellschaft führen kann, die noch immer ihre historischen Wunden heilt. Die Form der Aufführung spricht junge Menschen direkt an, da sie eine Mischung aus Live-Kamera, Videoeinblendungen aus dem Archiv des rumänischen Fernsehsenders TVR und dokumentierten Videointerviews mit Personen ist, die direkt oder indirekt an diesem Handel beteiligt waren, über den jahrelang geschwiegen wurde.

RO „Oameni. De vânzare” nu e o lecție de istorie, ci o întâlnire cu trecutul recent al României, despre care la școală nu se va vorbi probabil niciodată și care poate să genereze o mai bună înțelegere a sinelui într-o societate care încă își vindecă răni istorice. Forma spectacolului le vorbește tinerilor fix pe limba lor, fiind un mix de live-cam, inserții video din arhiva TVR, dar și interviuri video-documentate, cu persoane implicate direct sau indirect în acest negoț, despre care s-a tăcut ani la rând.

Ovidiu Zimcea:

DE *Menschen. Zu verkaufen* ist eine Vorstellung, die von einem viel zu wenig bekannten Ereignis aus der Geschichte Rumäniens erzählt. Der Verkauf der Deutschen aus Rumänien wurde zumindest in meinem Geschichtsunterricht nie thematisiert. Ich denke, dass man, wenn man davon erfährt, auch die gegenwärtige rumänische Gesellschaft besser verstehen kann. Dies ist meiner Meinung nach sehr wichtig für Jugendliche – und nicht nur für sie –, damit sie Einsicht in die Veränderung des sozialen Gefüges des Landes infolge dieser schwer nachvollziehbaren Entscheidung erhalten. Denn nur, wenn man die Geschichte kennt und versteht, kann man etwas Gutes gemeinsam aufbauen.

RO „Oameni. De vânzare” este un spectacol care vorbește despre un fapt prea puțin cunoscut din istoria României. Vânzarea etnicilor germani - cel puțin când studiam eu istorie la școală - nu a fost discutată deloc, și cred că, odată ce afli că a avut loc, felul în care e societatea românească astăzi începe să aibă mai mult sens. Cred că e important pentru tineri - și nu numai - să înțeleagă cum a fost modificat țesutul social al țării în urma acestei decizii nefirești, pentru că numai cunoscând și înțelegând istoria pe deplin putem să încercăm să construim ceva bun împreună.

Über die Vorstellung

von Carmen Lidia Vidu
Spielleitung: Carmen Lidia Vidu (a.G.)

Dauer: 1h 30 min
Untertitel: RO/EN
Empfohlen: 12+
Premiere: 14.04.2022, 19:30

Mit: Ioana Iacob, Oana Vidoni, Daniela Török, Alexandru Mihăescu,
Harald Weisz, Robert Bogdanov-Schein, Ovidiu Zimcea

Genre: Dokumentartheater

Während die offizielle Propaganda vor den "Abgründen" der freien Welt warnte, fand in Rumänien der vermutlich größte Menschenhandel des 20. Jahrhunderts statt. Menschen. Zu verkaufen zeigt auf, wie das kommunistische Rumänien seine deutsche Minderheit – insbesondere in den Jahren von 1969 bis 1989 – der Bundesrepublik Deutschland verkaufte. Die Rumäniendeutschen versuchten der Diktatur und einem Leben in Armut zu entkommen, sie träumten wie alle Bürger des Landes vom Leben in einem freien und ihnen freundlich gesinnten Staat. Die Aufführung schildert das Drama eines Exodus.

Ich habe mir eine schwierige Aufgabe gestellt: Aus der Geschichte ein Theaterstück zu machen. (...) Kann man den Menschen wirklich retten, indem man ihn wie eine Ware behandelt? Wie gehen wir mit der Geschichte um? Verhandelt man mit einem Diktator oder nicht? Das sind die Fragen der Inszenierung. Nach vielen Überlegungen habe ich mein Stück Menschen. Zu verkaufen genannt, weil es ein Titel ist, der einen dazu bringt, sich zu fragen: «Wie hoch ist dein Preis?», «Wie viel gibst du für dein Leben aus?» (Carmen Lidia Vidu)

„Wann werden Menschen zu Verkaufsgut? Oder besser gesagt, wie kommen Menschen dazu, sich zu wünschen, verkauft zu werden? Selbst im Fall einer abscheulichen Situation, des Verkaufs von Menschen durch einen terroristischen Staat, lässt sich ein Paradox erkennen: diejenigen, die fliehen wollten, also fast die gesamte rumänische Bevölkerung, hatten nicht das Privileg, von einem anderen Land gekauft zu werden. Wie können wir uns mit dieser Vergangenheit abfinden, über die sehr wenig gesprochen wird? Das sind einige der Fragen, die die jüngste Geschichte – ebenso wie die Produktion am Deutschen Staatstheater – offen lässt. Schritt für Schritt bauen die Szenen in Menschen. Zu verkaufen eine schwere, unwiderlegbare Emotion auf.“ (Cristina Rusiecki in: Cultura)

Despre spectacol

De Carmen Lidia Vidu
Regia: Carmen Lidia Vidu (a.G.)

Durata: 1h 30 min
Supratitrare: RO/EN
Vârsta limită: 12+
Premiera: 14 aprilie 2022, 19:30

Cu: Ioana Iacob, Oana Vidoni, Daniela Török, Alexandru Mihăescu,
Harald Weisz, Robert Bogdanov-Schein, Ovidiu Zimcea

Gen: Teatru documentar

În timp ce propaganda oficială avertiza asupra „abisurilor” lumii libere, în spațiul românesc are loc probabil cel mai mare trafic de persoane din secolul al XX-lea. „Oameni. De vânzare”, un proiect de teatru documentar, expune situația comerțului cu etnici germani din România comunistă, care între anii 1969-1989 au fost vânduți Republicii Federale Germania. Este un spectacol despre dispariția unei comunități, despre eforturile pe care membrii acesteia le fac pentru părăsirea mediului ostil în care trăiesc și despre demonizarea dorinței acestora de a îndrăzni să viseze la viitorul lor într-un stat mai liber și mai prietenos cu cetățenii lui.

„Mi-am propus o temă dificilă: să fac spectacol din istorie. (...) Poți salva într-adevăr omul tratându-l ca pe o marfă? Cum ne raportăm la istorie? Negociezi sau nu cu un dictator? Sunt întrebările spectacolului. După mai multe căutări, mi-am numit spectacolul «Oameni. De vânzare» fiindcă e un titlu care te face să te întrebi «care e prețul tău?», «câți bani dai tu pe viața ta?»” (Carmen Lidia Vidu)

„Când ajung oamenii de vânzare? Sau, mai bine spus, cum ajung oamenii să-și dorească să fie de vânzare? Chiar și în cazul unei situații abominabile, vânzarea oamenilor de către un stat terorist, se poate sesiza un paradox: cei care ar fi vrut să fugă, adică aproape întreaga populație română, nu au avut privilegiul de a fi cumpărați de altă țară. Cum putem să ne împăcăm cu acest trecut despre care se vorbește foarte puțin? Iată câteva întrebări pe care istoria recentă le lasă deschise, ca și spectacolul de la TGST. Prin acumulare, treaptă peste treaptă, scenele din «Oameni. De vânzare» construiesc o emoție grea, irefutabilă.” (Cristina Rusiecki în: Cultura)

KONTEXTUALISIERUNG

Stell dir vor, du wirst 1930 in Temeswar, in eine Familie geboren, die Teil der deutschen Minderheit in Rumänien ist. Deine Muttersprache ist Deutsch, aber du sprichst auch Rumänisch, weil du in einer Region lebst, die seit zwölf Jahren zu Rumänien gehört. Und nicht nur das kannst du. Weil du auch ungarische, jüdische und serbische Freunde hast, kennst du auch Wörter in deren Sprachen. Sie haben dir einiges beigebracht. In der Schule sitzt du mit anderen deutschen Kindern zusammen und der Unterricht findet in deiner Muttersprache statt. Nach der Schule gehst du mit all deinen Freunden spielen und ihr redet eine gemischte Sprache, die fast wie erfunden klingt. So sieht dein Alltag, deine Normalität aus. Für dich gibt es kein „wir“ und „sie“. Ihr lebt alle in derselben Stadt, und dir fallen die Unterschiede zwischen euch nicht besonders auf. Ja, manche deiner Freunde feiern Ostern und Weihnachten nicht zur selben Zeit wie du. Andere feiern Weihnachten vielleicht sogar gar nicht. Eure Trachten und traditionellen Tänze sehen auch anders aus. Na und? Ihr seid alle Kinder und habt keine Sorgen. Das ändert sich ein paar Jahre später, wenn du ungefähr 8 bist. Dir ist klar, dass etwas anders ist, aber du weißt nicht, worum es geht. Deine Freunde aus der jüdischen Gemeinschaft dürfen nicht mehr mit dir spielen. Wenn ihr euch zufällig trifft, schauen sie dich ängstlich an und versuchen, dir auszuweichen. In deiner Familie bricht immer öfter Streit aus. Du weißt immer noch nicht, worum es geht, aber du spürst den immer größer werdenden Druck. Jeden Tag, hörst du immer wieder dasselbe Wort, das entweder mit Verehrung oder mit Verachtung ausgesprochen wird: „Hitler“. Deine Familie teilt sich auf: Die einen unterstützen den „Führer“, die anderen hassen ihn. In der Schule wenden sich deine Mitschüler auch gegeneinander, je nachdem, was ihre Eltern ihnen sagen. Bevor du dich besinnen kannst, sind deine jüdischen Freunde und ihre Familien verschwunden, ohne jegliche Spur. Deine Eltern sagen dir, dass du sie nicht bald wiedersehen wirst, aber sie erklären dir nicht, warum. Die Situation verschärft sich, die Atmosphäre wird immer bedrohlicher. Alle fürchten sich vor etwas, das du nicht verstehen kannst. Das Einzige, was dir auffällt, ist, dass die anderen Kinder nicht mehr mit dir reden wollen und du nicht mehr ohne Aufsicht auf den Spielplatz darfst.

Ein Jahr später ist alles viel schlimmer geworden. Der Krieg ist ausgebrochen. Er hat deine Umgebung zwar noch nicht erreicht, aber alle sind sich sicher, dass dies noch geschehen wird. Einige Männer aus deiner Familie sind nach Westen gezogen, um die deutsche Armee zu unterstützen. Andere wollen fliehen, um dem Wehrdienst zu entgehen, wenn der Krieg zu euch kommt. Als du 11 Jahre alt bist, muss dein Vater in den Krieg ziehen. Viele Leute sagen dir, dass du stolz sein sollst, aber dein Vater war nicht glücklich, als er gegangen ist. Er hat dir heimlich gesagt, dass dieser Krieg ein großer Fehler sei und nur Grauen mit sich bringen würde. Die Kriegsjahre vergehen sehr langsam und unter unmenschlichen Bedingungen. Plötzlich wechselt Rumänien im Jahr 1944 die Seiten im Krieg. Alle scheinen die Deutschen zu verachten oder sogar zu hassen. Du bist jetzt 14 Jahre alt und beginnst, die Situation langsam zu verstehen. Du weißt nicht, was du denken sollst. Du hasst die Nazis für ihre Taten und dafür, dass du dich wegen ihnen jetzt für etwas schuldig fühlst, das du nicht getan hast. Du weißt, dass harte Zeiten auf dich warten. Ein Jahr später, als der Krieg zu Ende ist, kehrt dein Vater zurück. Er ist ein anderer Mensch, aber ihr habt keine Zeit, darüber zu reden. Kaum seid

ihr wieder vereint, werdet ihr erneut von Trennungsangst überwältigt. Ihr hört Gerüchte, dass die Deutschen als Hauptschuldige für den Krieg und als Feinde des sowjetischen Staates nach der Sowjetunion verschleppt werden sollen – als Reparation für die Kriegsschäden, die die rumänische Armee verursacht hat. Einige rumänische Politiker sowie das Forum der Banater Schwaben versuchen, im internationalen Kontext den Forderungen der Sowjetunion Widerstand zu leisten und die Deportation zu verhindern. Ihre Bemühungen bleiben jedoch erfolglos und eine internationale Reaktion darauf bleibt aus. Zwischen dem 14. und dem 16. Januar 1945 dringen rumänische und sowjetische Soldaten in die Häuser der Deutschen ein und verschleppen sie. Sie nehmen alle Männer zwischen 17 und 45 sowie Frauen zwischen 18 und 30 mit. Sie plündern die Häuser, stehlen die Koffer und sperren die Menschen in ungeheizte Viehwaggons. Anschließend bringen sie sie in Zwangarbeitslager in der Sowjetunion. Unter den 80.000 Verschleppten befinden sich auch deine Eltern. Du wirst zurückgelassen, um dich um deine jüngeren Geschwister und deine alternden Großeltern zu kümmern. Du erfährst nie mehr etwas von deinen Eltern. Sie sind wahrscheinlich unter den Tausenden, die in den Lagern gestorben oder daraus verschwunden sind. Jahrzehnte später, im Jahr 1997, als du schon lange in Deutschland lebst, erhältst du eine offizielle Entschuldigung des rumänischen Staates dafür. Wahrscheinlich wirst du nichts damit anfangen können.

Die Jahre nach der Deportation deiner Eltern sind kaum auszuhalten. In der stalinistischen Epoche Rumäniens stehst du wegen deines ethnischen Hintergrunds unter ständiger Überwachung. Man verdächtigt dich, mit den Nazis zusammengearbeitet zu haben, und betrachtet dich als möglicher Staatsfeind. Während der Kollektivierung werden die Güter und Anbauflächen, die seit vielen Generationen im Besitz deiner Familie sind, vom Staat übernommen. Du wirst im Studium und später bei der Arbeit diskriminiert. Jeden Tag lebst du in Angst, einen falschen Schritt zu machen und in das Bărăgan-Gebiet verschleppt oder in kommunistischen Gefängnissen inhaftiert zu werden. Was dich mit den Rumänen, die dich verachten, noch verbindet, ist der Wunsch auszureisen. Dir ist bewusst, dass du nach dem Krieg in die sowjetische Einflussosphäre gelangt bist. Nach einem Krieg, an dem du nicht teilgenommen hast, der dein Leben aber geprägt hat. Du weißt, dass es hinter dem „Eisernen Vorhang“, im Westen, besser ist. Verwandte, Freunde und Bekannte von dir haben schon versucht, das Land illegal zu verlassen. Du nimmst an, dass diejenigen, von denen du nichts mehr gehört hast, es geschafft haben. Über andere hast du erfahren, dass sie ermordet wurden, als sie versuchten, die Donau oder einen anderen Grenzpunkt zu überqueren. Es sind die 60er-Jahre, du bist fast 40 Jahre alt und hast eine eigene Familie. Du kannst es nicht so leicht riskieren zu fliehen wie andere. Aber bleiben kannst du auch nicht. Nicht mehr. Du wärst zu allem bereit, um aus diesem zugrunde gehenden Land wegzukommen. Aber wirklich alles?

Im Jahr 1967 gibt es einen Hoffnungsschimmer, als der damalige Bundespräsident Gustav Heinemann Rumänien besucht und das Thema der über 345.000 Deutschen anspricht, die das Land verlassen möchten. Der Präsident initiierte wichtige diplomatische Beziehungen, die in den kommenden Jahren ihre Wirkung zeigen sollten. Ein Jahr später legte der deutsche Politiker Heinz Günther Hüsche die Bedingungen für die westdeutsch-rumänische Geheimoperation „Geheimsache Kanal“ fest. Im Rahmen dieser Operation sollte die Bundesrepublik Deutschland Deutsche aus Rumänien „zurückkaufen“. Die Deutschen aus Rumänien wurden dem deutschen Staat demnach zu unterschiedlichen Preisen verkauft, je nach Alter, Bildung

und sozialer Position. Ein Preis für das Leben und die Freiheit dieser Menschen wurde festgelegt. Konkret bedeutet dies: 1.700 Marken für einen einfachen Menschen, 5.000 Marken für eine Fachkraft und 10.000 Marken für einen Akademiker oder eine Person mit universitärem Abschluss. Das hört man zumindest, denn alles bleibt selbstverständlich streng geheim auf offiziellem Niveau; die Verträge werden heimlich unterschrieben. Du kennst nur die Gerüchte. Du weißt nicht, was du glauben sollst. Auf der einen Seite scheint die Freiheit für dich und deine Familie näher zu sein als je zuvor. Auf der anderen Seite ist dir bewusst, dass du wie Ware im Handel zwischen zwei Staaten behandelt wirst. Aber du weißt auch, dass es für dich keine Alternative gibt, das Land zu verlassen. Deine Bekannten versuchen alles, um mehr über diesen Menschenhandel zu erfahren. Einige von ihnen werden vom Geheimdienst kontaktiert und verschwinden plötzlich. Niemand weiß, wohin. Eines Tages betrittst du deine Wohnung und findest dort zwei dir unbekannte Männer vor, die dir Papiere unter die Nase halten und dir Freiheit versprechen. Kannst du überhaupt selbst eine Entscheidung treffen? Du wischst dir den Schweiß von der Stirn. Du unterzeichnest mit geschlossenen Augen und zähneknirschend. Zwischen den Papieren siehst du zufällig auch die Summe, die für deinen Kauf bestimmt wurde. „Das bin ich wert“, denkst du. Eines Morgens gehst du mit der Familie zum Bahnhof. Ihr reist „in den Urlaub“. Niemand darf erfahren, dass ihr nicht zurückkehren werdet. Ungefähr eine Woche später kommst du in der Bundesrepublik Deutschland an. Du hast noch die Hälfte deines Lebens vor dir. Endlich. Jahre später wirst du zu einer Zahl in einer Statistik. Du bist einer der 226 654 „Glückspilze“, Deutsche aus Rumänien, die zwischen 1963 und 1989 aus dem kommunistischen Rumänien fliehen konnten. Die verkauft wurden. Die gekauft wurden. Die Menschen zu verkaufen waren.

CONTEXTUALIZAREA

Imaginează-ți că te naști în Timișoara în 1930, într-o familie de etnici germani. Limba ta maternă e germana, însă tu știi și română, fiindcă trăiești pe un teritoriu care de 12 ani aparține de România. Și nu numai. Fiindcă ai prieteni maghiari, evrei și sârbi, mai cunoști niște cuvinte și din limbile lor, din ce te-au mai învățat. La școală, mergi în mare parte cu alți copii din familii germane și înveți în limba ta maternă, însă după ore te joci în parc laolaltă cu toți prietenii tăi și aproape că vorbiți o limbă inventată de voi. Pentru tine, aceasta este normalitatea. Nu există „noi” și „ei”, sunteți toți în același oraș și nu observi diferențele dintre voi. Sigur, poate că sărbătoriți Paștele și Crăciunul la date diferite sau unii poate că nu sărbătorec Crăciunul deloc, poate că dansurile și porturile populare arată puțin altfel, dar ce contează asta? Sunteți copii și nu aveți nicio grijă. Până când, câțiva ani mai târziu, când ai vreo 8 ani, începi să simți că ceva se schimbă, chiar dacă nu înțelegi prea bine despre ce este vorba. Întâi, prietenii tăi din comunitatea evreiască nu mai vin să se joace cu tine. Dacă vă mai întâlniți întâmplător, te privesc cu frică și te evită. În familia ta au loc mai multe certuri. Nu știi despre ce este vorba, însă atmosfera este apăsătoare. Negreșit, în fiecare dispută auzi același cuvânt, rostit când cu adulație, când cu scârbă: „Hitler”. Familia ta se scindează în cei care îi susțin pe „Führer” și cei care îl urăsc. La școală, colegii tăi se împart, de asemenea, în tabere, în funcție de ce le spun părinții. Înainte să realizezi, prietenii tăi evrei au dispărut împreună cu familiile lor. Părinții îți spun doar că nu îi vei mai vedea prea curând, dar nu îți explică de ce. Lumea devine tot mai tensionată, toți par să se teamă de ceva ce tu nu poți înțelege. Tu știi doar că la școală unii copii nu mai vorbesc cu tine și că nu mai ai voie să mergi la joacă nesupravegheat.

Un an mai târziu, totul e mult mai rău. Este război. Nu încă la tine în zonă, dar toți intuiesc că asta urmează. Unii bărbați din familia ta pleacă în vest, să se alăture armatei germane. Alții vor să fugă pentru a nu fi racolați în armată atunci când războiul va ajunge la voi. Când ai 11 ani, tatăl tău merge la război. Mulți îți spun că ar trebui să fii mândru, dar tatăl tău nu a fost fericit când a plecat. Îți spunea în secret că războiul este o mare greșală și o nenorocire. Anii de război trec încet și în condiții inumane. Brusc, în vara lui 1944, România întoarce armele în război. Toată lumea desconsideră, dacă nu chiar urăște germanii. Ai 14 ani, în sfârșit începi să pricepi situația. Nu știi ce să crezi. Disprețuiești naziștii, pentru ce au făcut și pentru că din cauza lor te simți acum vinovat pentru ceva ce nu ai făcut și pentru că știi că îți va fi foarte greu de acum încolo. Un an mai târziu, când războiul se termină, tatăl tău se întoarce, dar nu mai este la fel. Deși de abia ce vă revedeți, sunteți cuprinși din nou de frica separării. Se zvonește că germanii, ca principali vinovați pentru război și inamici ai statului sovietic care controlează acum România, vor fi deportați în Uniunea Sovietică, sub formă de reparație pentru daunele de război provocate de către armata română. Câțiva politicieni români, dar și forumul șvabilor din Banat încearcă să se opună pe plan internațional deportărilor forțate. Dar eforturile sunt prea mici și răspunsul internațional se lasă așteptat. Între 14 și 16 ianuarie 1945, militari români și sovietici intră în casele germanilor și îi răpesc. Iau cu forța toți bărbații între 17 și 45 de ani și femeile între 18 și 30 de ani, le jefuiesc casele, le fură bagajele, îi aruncă în vagoane pentru animale neîncălzite și fără condiții de igienă și îi duc în lagăre de muncă forțată în Uniunea Sovietică. Printre cei 80.000 de oameni răpiți se află și părinții tăi. Ești

lăsat singur să ai grijă de frații și surorile tale, ajutat și de bunicii tăi. Nu mai afli niciodată nimic despre părinții tăi, ei fiind probabil printre mii de morți sau dispăruți din lagăre. Zeci de ani mai târziu, în 1997, când vei trăi deja de mult timp în Germania, vei primi o recunoaștere și o scuză formală oficială din partea statului român. Probabil nu îți va folosi la nimic.

Anii care au urmat după deportarea forțată a părinților tăi au fost foarte grei. În perioada de comunism stalinist a României, tu și familia sunteți ținută sub observație din cauza etniei voastre, fiind suspectați pentru colaborare cu naziștii și priviți ca niște posibili inamici. Pământurile pe care familia ta le deținea de generații întregi sunt preluate de către stat în acțiunea de colectivizare și ești discriminat atunci când vrei să studiezi și când îți cauți o slujbă. Trăiești cu frica de a nu face un pas greșit și a fi deportat în Bărăgan sau închis în închisorile comuniste. Ceea ce încă te leagă de românii care te tratează cu ură sau cu indiferență, este dorința de a pleca. Știi că ai avut ghinionul de a ajunge în zona de influență sovietică după un război la care nu ai participat, dar care ți-a schimbat viața. Și știi că dincolo de „cortina de fier”, în vest, totul e mai bine. Rude, prieteni și cunoștințe au încercat deja să fugă ilegal. Despre cei de care nu ai mai auzit nimic, presupui că au reușit și că sunt liberi acum. Despre alții... știi că au fost uciși încercând să treacă Dunărea sau alt punct de frontieră. Sunt anii '60, ai aproape 40 de ani, ai familia ta și nu poți risca să fugi cum au făcut-o alții. Dar nici nu poți rămâne. Nu mai poți. Ai face orice ca să pleci dintr-un stat care se năruie încet. Dar oare chiar orice?

Primești un licăr de speranță în 1967, atunci când președintele Republicii Federale Germane, Gustav Heinemann, vine în vizită în România și abordează problema celor peste 345.000 de etnici germani care visează să părăsească țara. Președintele pune bazele unor relații diplomatice importante, care încep să aibă efecte în anii ce urmează. Un an mai târziu, politicianul Heinz Günther Hüsche începe inițiativele cu România pentru operațiunea secretă Geheimsache Kanal (Acțiunea „Recuperarea”). Se decide răscumpărarea etnicilor germani din România de către Republica Federală Germană. Germanii din România încep să fie vânduți la tarife diferite statului german, în funcție de vârstă, pregătire profesională și statut social. Pe viață și libertatea lor se pune un preț. Mai exact: 1700 de mărci pentru un om simplu, 5000 de mărci pentru un muncitor calificat și 10.000 de mărci pentru un academician sau o persoană cu studii superioare. Sau așa se crede, fiindcă totul rămâne, desigur, strict secret la nivel oficial, contractele fiind semnate tacit. Tu auzi doar zvonuri. Nu știi ce să crezi. Pe de o parte, libertatea ar putea fi mai aproape decât crezi pentru familia ta. Pe de alta, realizezi că ești dezumanizat și tratat ca o marfă oarecare în comerțul dintre două țări. Dar știi că nu ai alte posibilități de a părăsi țara. Cunoscuți de-ai tăi fac tot posibilul să afle ceva despre plecarea către vest, unii sunt contactați chiar de membri ai Securității și dispar peste noapte. Unde, nu se știe. Poate unde li s-a promis, dar poate că nu. Într-o zi, vii acasă și în apartamentul tău sunt doi bărbați necunoscuți, care îți pun în față niște hârtii și îți promit libertatea. Oare chiar ai de ales? Înghiți în sec. Semnezi cu ochii închiși și dinții înțeleștați. Printre altele, zărești și prețul care s-a pus pe capul tău. Atât valorezi, te gândești. Într-o dimineață oarecare, mergi cu familia la gară. Plecați „în concediu”. Nimeni nu trebuie să știe că nu vă veți mai întoarce. Aproximativ o săptămână mai târziu, ajungi în Republica Federală Germană. Și mai ai jumătate de viață înainte. În sfârșit. Ani mai târziu, devii o statistică. Unul din cei 226.654 de etnici germani „norocoși” care au scăpat din România comunistă între 1963 și 1989. Care au fost vânduți. Cumpărați. Care au fost oameni de vânzare.

Kleines Theaterwörterbuch ☺

DE Wenn du einen Theatersaal betrittst oder über eine Vorstellung diskutierst, können dir einige Grundbegriffe helfen, das Geschehen auf der Bühne besser zu verstehen.

Eine Figur ist die Identität, die ein Schauspieler erschafft und darstellt. Eine Hauptfigur wird auch Protagonist genannt, die Figur, die ihm widersteht, wird Antagonist genannt. Zwischen ihnen entsteht in der Regel ein Konflikt, der die Geschichte vorantreibt und die Aufmerksamkeit des Publikums aktiv hält.

Figuren kommunizieren in der Regel durch Dialoge, manchmal können sie sich aber auch durch Monologe ausdrücken. Ist der Monolog lang und steht die Figur, die ihn ausspricht, alleine auf der Bühne, dann nennt man ihn Soliloquium. Selbst wenn es den Anschein hat, dass die Figuren uns alles klar sagen, gibt es immer auch einen Subtext: die heimlichen Gedanken, die sich hinter den Worten verstecken und die nicht explizit mitgeteilt werden, sondern durch die Änderung der Tonalität, Pausen und Gebärden zu verstehen sind.

Im Theater erreichen die Geschichten immer eine Klimax, einen Höhepunkt. Dieser stellt den Moment der größten Spannung dar, nach dem sich alles zu klären beginnt. Alles, was auf der Bühne gezeigt wird, findet auch in einem bestimmten Kontext statt: in einer geschichtlichen Epoche, einer Kultur und einem sozialen Umfeld. Aus diesem Kontext und aus den Beziehungen zwischen den Figuren entwickeln sich auch die Themen der Vorstellung, die Ideen über das Leben und die Welt, wie Liebe, Freiheit, Freundschaft, Angst, Krieg usw.

Eine Vorstellung hat auch eine bestimmte Atmosphäre, das heißt die allgemeine Emotion, die du beim Zuschauen empfindest. Diese kann beispielsweise spannend, mysteriös, spielerisch oder romantisch sein. Eine Szene kann auch dramatische Spannung enthalten, also die Art von Spannung, die dich aufregt.

Die gesamte Vorstellung steht unter dem Zeichen einer Konvention, welche als die vierte Wand bekannt ist. Dabei handelt es sich um eine unsichtbare Barriere zwischen Bühne und Publikum. Solange diese Konvention eingehalten wird, siehst du dir das Leben der Figuren wie durch eine Wand an. Wenn die Konvention „gebrochen“ wird, spricht dich der Schauspieler direkt an und du wirst Teil der Aufführung.

Theater = der Ort, an dem Geschichten lebendig werden. Es ist eine Kunstform, die aus Menschen besteht und für Menschen gedacht ist. Sie lebt von Emotionen und Begegnungen. Auf der Bühne verwandeln Schauspieler Worte in Gesten, Ideen in Emotionen und Realität in Traum. Das Theater ist gleichzeitig ein Spiegel und ein Fenster: ein Spiegel, in dem wir unsere Welt sehen können, und ein Fenster, durch das wir imaginäre Welten entdecken können, in denen alles möglich ist. Es geht nicht nur um eine Aufführung, sondern auch um eine Begegnung: zwischen den Schauspielern und dem Publikum, zwischen der Vergangenheit und der Gegenwart, zwischen Gedanken und Gefühlen. Jede Aufführung ist einzigartig, da sie sich aus der Energie der Menschen auf der Bühne und im Saal entwickelt. Das Theater bringt uns zum Lachen, zum Weinen und zum Denken. Es lehrt uns, die Welt genauer zu betrachten und sie ein wenig besser zu verstehen.

Dokumentartheater = Theatergenre, das auf wahren Begebenheiten basiert. Anstatt eine Geschichte zu erfinden, bringt es Ereignisse, Geständnisse und Dokumente aus dem Leben realer Menschen auf die Bühne, wie zum Beispiel Interviews, Presseartikel, Tagebücher, Gerichtsprozesse und Briefe. Die Schauspieler verkörpern keine „fiktionalen“ Figuren, sondern reale Personen. Die Bühne wird so zu einem Raum der Reflexion und des Dialogs über die Gesellschaft, die Geschichte und die Wahrheit. Das Ziel des Dokumentartheaters ist es, das Publikum nicht nur emotional anzusprechen, sondern auch zum Nachdenken anzuregen und Diskussionen zu fördern. Es ist ein Theater der Realität, das durch künstlerische Sensibilität bearbeitet wird. Die Ereignisse erhalten somit eine Bedeutung und die Stimme der Menschen wird zu Kunst.

Theatervorstellung = Eine Vorstellung bedeutet mehr als die Schauspieler. Hinter ihr steckt ein ganzes Team.

Der Regisseur koordiniert den Inszenierungsprozess und bringt seine künstlerische Perspektive ein. Der Bühnenausstatter konstruiert das visuelle Universum: die Bühnenelemente, die Requisiten und den Spielraum. Der Lichtdesigner schafft Atmosphäre durch Lichtintensität, Farben und Schatten. Der Sounddesigner kümmert sich um die Musik und die Klangeffekte, die ebenfalls die Atmosphäre beeinflussen. Der Kostümdesigner definiert die Epoche, in der die Handlung spielt, den sozialen Status und die Persönlichkeit der Figuren. Das Team für Maske und Haare verwandelt die Schauspieler schließlich in ihre Figuren. Zudem kommt noch der Text, den die Schauspieler aussprechen. Jede Rolle ist wichtig. Zusammen, schaffen diese Elemente das Geschehen auf der Bühne.

Die Vorstellung: Schauspieler + Publikum + Bühne + Licht + Musik + Text. Anders als im Film lebt das Theater im „Hier und Jetzt“ und jeder Abend ist einzigartig.

Bühne = Der Raum, in dem die Vorstellung stattfindet. Ein Raum, in dem alles zum Leben erwacht. Seine Form kann die Theatererfahrung stark beeinflussen. Im Falle einer italienischen Bühne sitzt das Publikum vor der Bühne und schaut wie durch ein Fenster darauf.

Kulissen = Der für das Publikum unsichtbare Raum, in dem sich die Schauspieler vorbereiten.

Schauspiel = alles, was mit der Verkörperung einer durch einen Schauspieler zu tun hat: Stimme, Bewegung, Gesichtsausdrücke, Rhythmus und Energie. Die Schauspieler bringen die Figuren zum Leben und stellen eine direkte Beziehung zum Publikum her.

Schauspieler = die Person, die eine Figur verkörpert. Dies beschränkt sich nicht nur auf das Aussprechen von Repliken, sondern bedeutet, den Text in eine lebendige, emotionale und bedeutungsvolle Erfahrung zu verwandeln. Durch seine Stimme, seinen Körper, seine Ausdrücke, seinen Blick und seine Energie ist der Schauspieler die Brücke zwischen der Geschichte und dem Publikum.

Figur = Die fiktionale Identität, die ein Schauspieler verkörpert.

Stimme = eines der wichtigsten Instrumente des Schauspielers. Ein Schauspieler kann die Tonhöhe seiner Stimme verändern, den Sprechrhythmus verlangsamen, laut oder leise sprechen. Er kann bestimmte Wörter betonen, bedeutungsvolle Pausen einlegen oder seine Tonalität ändern, um unterschiedliche Emotionen auszudrücken. Eine gut projizierte Stimme kann den gesamten Theatersaal füllen. Die Klarheit und die Intonation sichern, dass das Publikum die Repliken nicht nur hört, sondern auch versteht und emotional darauf reagiert.

Genauso wie die Stimme Gefühle durch Klang ausdrückt, tut dies die Bewegung durch ihre Bildlichkeit.

Bewegung = Ein Schauspieler kann vieles durch seine Körpersprache ausdrücken. Durch seine Haltung, seine Gebärden und seinen Blick. Manchmal sagt ein Gesichtsausdruck mehr als eine ganze Replik. Gesten tragen zur Identitätsstiftung der Figur bei. Die Bewegung kann realistisch oder stilisiert sein, beispielsweise in Form eines Tanzes oder einer Slow-Motion-Sequenz. Sie verleihen der Vorstellung Dynamik und Ausdruckskraft.

Regie = künstlerische Koordination einer Aufführung.

Regisseur = Person, die für die künstlerische Vision der Aufführung verantwortlich ist; koordiniert die gesamte Aufführung: Interpretation des Textes, Bewegungen der Schauspieler, Rhythmus und endgültige Botschaft; ist der „Trainer“ des Schauspielerteams und der „Architekt“ der gesamten Aufführung.

Bühnenbild = Kulisse, Requisiten, Raum; definiert den Ort und die Atmosphäre der Geschichte; kann realistisch (ein Zimmer in einer Wohnung) oder symbolisch (ein leerer Raum, einige suggestive Elemente) sein; schafft das visuelle und emotionale Universum der Aufführung.

Bühnenbildner = die Person, die die Kulissen, Kostüme, Beleuchtung oder Töne entwirft.

Choreografie = speziell für eine Aufführung entworfene Tanzbewegungen und -schritte.

Choreograf = der Künstler, der durch Bewegung Geschichten erzählt; in Zusammenarbeit mit dem Regisseur, dem Bühnenbildner, den Schauspielern usw. schafft der Choreograf die visuelle Harmonie der Aufführung, eine Sprache ohne Worte, aber voller Bedeutung.

Licht = Atmosphäre, Fokus, Symbole; zeigt, wohin man schauen soll, verändert die Emotion einer Szene, kann Zeit und Raum schaffen (Tag/Nacht, warm/kalt, magisch/realistisch).

Ton = Musik, Effekte, Atmosphäre; kann Emotionen verstärken, Veränderungen markieren oder Realismus hinzufügen.

Kostüme = Kleidung und Accessoires der Figuren; zeigen die historische Zeit, den sozialen Status, die Persönlichkeit und die Entwicklung der Figur.

Maske und Frisur = verwandeln den Schauspieler; verstärken die Charakterisierung der Figur (z. B. Falten für einen alten Mann, spezielle Farben für fantastische Figuren); können realistisch oder stilisiert sein.

Requisiten = Gegenstände, die von den Schauspielern während der Aufführung verwendet werden (ein Buch, eine Waffe, ein Telefon); sie können funktional (tatsächlich verwendet) oder symbolisch sein.

Dramaturgie = die „unsichtbare Architektur“ der Aufführung; die Geschichte, die Konflikte, die Figuren, aber auch die Art und Weise, wie alles zusammengebracht wird.

Dramatiker = Autor des Theatertextes.

Theaterstück = der schriftliche Text, der der Aufführung zugrunde liegt; aber das Stück ist nur der Anfang; durch Regie, Schauspieler und Bühnenbild wird der Text lebendig und vollständig.

Zuschauer = nicht nur „derjenige, der zusieht“; der Zuschauer beeinflusst die Aufführung durch seine Reaktionen wie Lachen, Stille, Applaus; deshalb ist jede Aufführung einzigartig.

Applaus = das Live-Like des Theaters. Der Applaus schließt den Kreis zwischen Schauspielern und Publikum und zeigt, dass die Energie der Bühne ihr Ziel erreicht hat.

Mini-dictionar de teatru ☺

RO Când intri într-o sală de teatru sau începi să discuți despre un spectacol, sunt câțiva termeni de bază care te ajută să înțelegi mai bine ce se întâmplă pe scenă.

Un personaj este identitatea pe care actorul o creează și o interpretează. Personajul principal al poveștii se numește protagonist, iar cel care i se opune este antagonistul. Între ei apare de obicei conflictul, acea tensiune care face povestea să înainteze și care ține publicul cu atenția trează.

Personajele comunică prin dialog, dar uneori un actor poate să vorbească singur într-un monolog. Dacă monologul e lung și personajul e singur pe scenă, se numește solilocviu. Chiar și atunci când par să spună totul, există mereu un subtext – gândurile și intențiile ascunse, pe care nu le exprimă direct, dar pe care le simți prin ton, pauze sau gesturi.

Poveștile teatrale ajung mereu la un climax, adică la punctul culminant, care este acel moment de maximă intensitate, după care lucrurile încep să se limpezească. Tot ce se întâmplă are loc într-un anumit context: o epocă istorică, un loc, o cultură, o situație socială. Din acest context și din relațiile dintre personaje se nasc temele spectacolului, marile idei despre viață și lume, precum iubirea, libertatea, prietenia, frica, războiul etc.

Un spectacol are și o atmosferă, adică emoția generală pe care o simți și care poate fi tensionată, misterioasă, jucăușă sau romantică. Într-o scenă poate exista și tensiune dramatică, acel suspans care te face să stai cu sufletul la gură.

Întreaga poveste e spusă sub „semnul” unei convenții numite al patrulea perete. Este bariera invizibilă dintre scenă și public. Dacă e păstrată, ai impresia că privești printr-o fereastră în viața personajelor. Dacă e „spartă”, actorul îți vorbește direct și tu devii parte din joc.

Teatru = locul unde poveștile prind viață. Este o artă vie, făcută din și pentru oameni, emoții și întâlniri. Pe scenă, actorii transformă cuvintele în gesturi, ideile în trăiri și realitatea în vis. Teatrul este, în același timp, oglindă și fereastră: o oglindă în care vedem lumea în care trăim și o fereastră spre lumi imaginare, în care totul e posibil. Nu e doar un spectacol ci și o întâlnire: între actori și public, între trecut și prezent, între gând și emoție. Fiecare reprezentație e unică, pentru că se naște din energia oamenilor care sunt acolo, în acel moment. Teatrul ne face să râdem, să plângem, să gândim. Ne învață să privim mai atent lumea și să o înțelegem un pic mai bine.

Teatrul documentar = este un tip de teatru care pornește din fapte reale. În loc să inventeze o poveste, el aduce pe scenă întâmplări, mărturii și documente din viața oamenilor, precum interviuri, articole de presă, jurnale, procese, scrisori. Actorii nu interpretează personaje „imaginate”, ci dau voce unor oameni adevărați. Scena devine un spațiu de reflecție și dialog despre societate, istorie și adevăr. Scopul teatrului documentar nu este doar să emoționeze, ci să pună întrebări, să deschidă discuții și să ne facă să gândim critic. Este un teatru al realității, dar filtrat prin sensibilitatea artistică, unde faptele capătă sens, iar vocea omului devine artă.

Spectacol de teatru = un spectacol înseamnă mai mult decât actori. În spate se află o întreagă echipă. Regizorul coordonează totul, are viziunea artistică. Scenograful construiește universul vizual: decor, recuzită, spațiu. Designerul de lumini creează atmosfera cu intensități, culori, umbre. Designerul de sunet adaugă muzică și efecte care completează emoțiile. Designerul de costume definește timpul istoric, statutul și personalitatea personajelor, iar echipa de machiaj și coafură transformă actorii. La toate acestea se adaugă și textul pe care actorii îl rostesc. Fiecare rol contează. Împreună fac ca povestea de pe scenă să se întâmple.

Momentul complet: actori + public + decor + lumini + sunet + text. Spre deosebire de film, teatrul trăiește doar „aici și acum” și fiecare seară este unică.

Scenă = spațiul unde se desfășoară spectacolul; locul unde totul prinde viață, dar forma ei schimbă radical experiența. În scena italiană, publicul stă în față și privește ca printr-o fereastră.

Culise = spațiul ascuns, în spatele scenei, unde actorii se pregătesc.

Actoria = tot ce ține de interpretarea actorilor: voce, mișcare, gesturi, expresii, ritm, energie; actorii aduc la viață personajele și creează legătura directă cu publicul.

Actor = persoana care dă viață unui personaj; acesta nu se limitează doar la a rosti replici, ci transformă textul scris într-o experiență vie, emoționantă și plină de sens; actorul este puntea dintre poveste și public, prin voce, corp, expresie, privire și energie.

Personaj = identitatea fictivă trăită de actor.

Voce = unul dintre cele mai puternice instrumente ale actorului. Un actor poate ridica sau coborî vocea, poate accelera sau încetini ritmul, poate vorbi tare sau în șoaptă. Poate accentua anumite cuvinte, poate face o pauză plină de sens, sau poate schimba tonul pentru a exprima emoții diferite. O voce bine proiectată umple sala. Claritatea și intonația fac ca replicile să fie nu doar auzite, ci și înțelese și simțite.

Dacă vocea transmite emoții prin sunet, mișcarea o face prin imagine.

Mișcare = Un actor transmite multe prin limbajul corporal, respectiv cum stă, cum se mișcă, cum privește. O simplă expresie facială poate spune mai mult decât o replică. Gesturile dau identitate personajului. Mișcarea poate fi realistă, dar și stilizată, precum un dans, o secvență în slow-motion, etc. Toate dau dinamism și expresivitate spectacolului.

Regia = coordonarea artistică a unui spectacol.

Regizor = persoana responsabilă cu viziunea artistică a spectacolului; coordonează întregul spectacol: interpretarea textului, mișcările actorilor, ritmul și mesajul final; este „antrenorul” echipei de actori și „arhitectul” întregului spectacol.

Scenografia = decor, recuzită, spațiu; definește locul și atmosfera poveștii; poate fi realistă (o cameră de apartament) sau simbolică (un spațiu gol, câteva elemente sugestive); construiește universul vizual și emoțional al spectacolului.

Scenograf = persoana care concepe decorurile, costumele, luminile sau sunetele.

Coregrafia = mișcările și pașii de dans concepuți special pentru un spectacol.

Coregraf = artistul care spune povești prin mișcare; lucrând alături de regizor, scenograf, actori etc, coregraful construiește armonia vizuală a spectacolului, un limbaj fără cuvinte, dar plin de sens.

Lumina = atmosferă, focus, simboluri; arată unde să privești, schimbă emoția unei scene, pot crea timp și spațiu (zi/noapte, cald/rece, magic/realist).

Sunetul = muzică, efecte, atmosferă; poate amplifica emoțiile, marca schimbări sau adăuga realism.

Costumul = hainele și accesoriile personajelor; arată timpul istoric, statutul social, personalitatea și evoluția personajului.

Machiaj și coafură = transformă actorul; întăresc caracterizarea personajului (spre exemplu riduri pentru un bătrân, culori speciale pentru personaje fantastice); pot fi realiste sau stilizate.

Recuzită = obiecte folosite de actori în timpul spectacolului (o carte, o armă, un telefon); pot fi funcționale (se folosesc efectiv) sau simbolice.

Dramaturgie = „arhitectura invizibilă” a spectacolului; povestea, conflictele, personajele, dar și felul cum sunt așezate toate împreună.

Dramaturg = autorul textului de teatru.

Piesă de teatru = textul scris care stă la baza spectacolului; dar piesa e doar începutul; prin regie, actori și scenografie textul devine viu și complet.

Spectator = nu e doar „cel care se uită”; spectatorul influențează spectacolul prin reacțiile sale, precum râs, liniște, aplauze; de aceea, fiecare reprezentație e unică.

Aplauze = like-ul live al teatrului; aplauzele închid cercul dintre actori și public și arată că energia scenei a ajuns unde trebuie.

ECKDATEN AUS DER GESCHICHTE DES THEATERS

1. Der erste Schauspieler der Welt

Thespis, ein Grieche aus der Antike, gilt als „der erste Schauspieler“. Er war derjenige, der aus dem Chor heraustrat und einzelne Repliken sprach.

2. Das antike Theater begann mit Chören und Ritualen

Im antiken Griechenland entstand das Theater aus religiösen Festen zu Ehren von Dionysos, der in der griechischen Mythologie der Gott des Weines, der Obstgärten und Früchte, der Vegetation, der Fruchtbarkeit, der Festlichkeit, der Raserei, der rituellen Manie, der religiösen Ekstase und des Theaters ist. So sangen und tanzten die Chöre zu Ehren des Gottes, und damit wurde die Basis für Tragödie und Komödie gelegt.

3. Das erste Theater in einem Gebäude

Das erste vollständig überdachte Theater der Geschichte ist das Teatro Olimpico in Vicenza, Italien, das zwischen 1580 und 1585 nach einem Entwurf von Andrea Palladio erbaut wurde. Im Gegensatz zu den antiken griechischen Theatern, die unter freiem Himmel standen, wurde das Teatro Olimpico als permanentes, geschlossenes Gebäude mit einer komplexen Bühne und Kulissen des Malers Francesco Maffei konzipiert. Das Theater gilt als Meisterwerk der Renaissance-Architektur, als Beweis für Innovation im Theaterdesign, aber auch als frühes Beispiel für eine Struktur, die für Innen-Aufführungen bestimmt ist.

4. In Rumänien befindet sich das älteste Theater in Oravița

Das Theater in Oravița wurde 1816 nach dem Vorbild des Burgtheaters in Wien erbaut. Es ist das älteste Theatergebäude im Banat. Heute beherbergt es das Museum für Theater- und Stadtgeschichte. Es ist auch das erste Theatergebäude im Banat, das aus Stein gebaut wurde, sowie das erste Gebäude in Europa, das mit Acetylenlampen beleuchtet wurde.

5. Im antiken Griechenland applaudierten die Zuschauer nicht mit den Händen, sondern mit den Füßen

In den antiken griechischen Theatern war Applaus mit den Händen nicht üblich; die Aufführung wurde durch Stampfen mit den Füßen empfangen, was einen kollektiven Lärm darstellte, der Begeisterung ausdrückte.

6. Das Globe Theatre und das Schilfdach

Nach dem Großen Brand von London (1666) wurden Schilfdächer verboten. Das wiederaufgebaute Shakespeare's Globe ist jedoch das einzige Gebäude in der Stadt, das eine Sondergenehmigung für ein solches Dach hat, um der historischen Authentizität gerecht zu werden.

7. Unsichtbares Theater

Augusto Boal (Direktor des brasilianischen Theaters, Schriftsteller und Politiker, Gründer des Theaters der Unterdrückten, einer Theaterform, die ursprünglich in Bewegungen für radikale Volksbildung verwendet wurde) erfand das unsichtbare Theater: Schauspieler, die Szenen an öffentlichen Orten (Straße, Café, Straßenbahn usw.) aufführen, ohne dass die Menschen wissen, dass es sich um Theater handelt, mit dem Ziel, Diskussionen, Reflexion und vielleicht sogar sozialen Wandel anzuregen.

8. Aberglaube

Schauspieler vermeiden es, hinter den Kulissen das Wort „Macbeth“ auszusprechen, da dies Unglück bringen soll. Wenn jemand versehentlich den Namen ausspricht, muss er das Theater verlassen, sich dreimal um sich selbst drehen und an die Tür klopfen, bevor er zurückkehren darf.

9. Bühnen-Aberglauben

In Theatern bleibt nach Ende der Vorstellung eine einzige Lampe auf der Bühne eingeschaltet. Sie wird „Geisterlicht“ genannt und hat eine doppelte Funktion: Sie soll Unfälle im Dunkeln verhindern und die „Geister“ fernhalten, die angeblich in Theatern spuken.

10. Bei Shakespeare wurden die Frauenrollen von Jungen gespielt, da Frauen auf der Bühne nicht zugelassen waren.

MINI-CURIOZITĂȚI DIN ISTORIA TEATRULUI

1. Primul actor din lume

Thespis, un grec antic, este considerat „primul actor”. El a fost cel care a ieșit din cor și a rostit replici individuale. De la numele lui vine termenul thespian (actor).

2. Teatrul antic a început cu coruri și ritualuri

În Grecia antică, teatrul se năștea din festivaluri religioase dedicate lui Dionysos, care în mitologia greacă este zeul vinului, livezilor și fructelor, vegetației, fertilității, festivității, nebuniei, maniei rituale, extazului religios și teatrului. Astfel, corurile cântau și dansau în cinstea zeului, și astfel s-au pus bazele tragediei și comediei.

3. Primul teatru indoor

Primul teatru complet indoor din istorie este Teatrul Olímpic din Vicenza, Italia, construit între 1580 și 1585, pe baza unui design de Andrea Palladio. Spre deosebire de teatrele grecești antice, care erau în aer liber, Teatrul Olímpic a fost conceput ca o construcție permanentă, închisă, cu o scenă complexă și decoruri realizate de pictorul Francesco Maffei. Teatrul este considerat o capodoperă a arhitecturii renascentiste, o dovadă a inovației în designul teatrului, dar și un exemplu timpuriu de structură dedicată spectacolelor indoor.

4. În România, cel mai vechi teatru se află la Oravița

Teatrul din Oravița a fost construit în anul 1816 după modelul teatrului Burgtheater din Viena. Este cea mai veche clădire de teatru din Banat. În prezent adăpostește Muzeul de Istorie a Teatrului și a orașului. De asemenea, reprezintă prima clădire de teatru din Banat construită din piatră, precum și prima clădire din Europa luminată cu ajutorul lămpilor cu acetilenă.

5. În Grecia antică spectatorii nu aplaudau cu mâinile, ci dădeau din picioare

În teatrele antice grecești, aplauzele cu mâna erau nefolosite; se aprecia spectacolul prin bătut din picioare, reprezentând un zgomot colectiv care arăta entuziasm.

6. Teatrul Globe și acoperișul de stuf

După Marele Incendiu din Londra (1666), acoperișurile din stuf au fost interzise. Dar Shakespeare's Globe reconstruit este singura clădire din oraș care are permisiune specială să aibă un astfel de acoperiș, pentru a respecta autenticitatea istorică.

7. Teatru invizibil

Augusto Boal (director al Teatrului Brazilian, scriitor și om politic, fondatorul Teatrului Oprimaților, o formă teatrală folosită originar în mișcările pentru educația populară radicală), a inventat teatrul invizibil: actori care interpretează scene în locuri publice (stradă, cafenea, tramvai etc) fără ca oamenii să știe că e teatru cu scopul de a provoca discuții, reflecție și poate chiar schimbare socială.

8. Superstiții de scenă

Actorii evită să spună cuvântul Macbeth în culise, pentru că se crede că aduce ghinion. Dacă cineva greșește și rostește numele, trebuie să iasă din teatru, să se învârtă de trei ori și să bată în ușă înainte de a reveni.

9. Superstiții de scenă

În teatre, după ce spectacolul s-a terminat, se lasă aprins un singur bec pe scenă. Se numește ghost light și are dublu rol: să prevină accidente în întuneric și să țină departe „spiritele” care se spune că bântuie teatrele.

10. Cuvântul „spectacol” vine din latină și înseamnă „ceva la care privești”.

11. La Shakespeare, rolurile feminine erau jucate de băieți, pentru că femeile nu aveau voie pe scenă.

Wie soll man sich die Aufführung ansehen?

Höre den Stimmen der Schauspieler zu:

Es handelt sich um wahre Geschichten, nicht um Fiktion.

Sehe dir die Bilder und Archivfilme an: Was vermitteln sie?

Emotionen: Wie fühlen wir uns durch die Aufführung? Was vermittelt sie?

Notiere dir eine Zeile oder ein Bild, das dich besonders beeindruckt hat.

Cum să privești spectacolul?

Ascultă vocile actorilor: sunt povești reale, nu ficțiune.

Privește imaginile și filmele de arhivă: ce transmit?

Emoțiile: Cum ne face spectacolul să ne simțim? Ce transmite?

Notează o replică sau o imagine care te-a marcat.

Mögliche Fragen zur Aufführung:

Hintergrund: Worum ging es in der Geschichte? Was war anders als ihr erwartet hattet? Wie wurde die Geschichte erzählt? Welche wesentlichen Konflikte werden dargestellt?

Regie: Welche Regieentscheidung hat dich überrascht?

Schauspieler: Wie sehen die Schauspieler aus? Wie reden sie? Wie bewegen sie sich? Was euch an ihrem Schauspiel gefallen? Was hat euch nicht so gut gefallen? Warum? Welche schauspielerische Leistung hat dich beeindruckt? Warum?

Musik, Gesang und Tanz: Gab es Musik? Wurde gesungen oder getanzt? Wann gab es Musik? Wie wurde sie eingesetzt? Hat sie die Emotionen unterstützt?

Bühnenbild: Wie sah das Bühnenbild aus? Welche Farben? Welche Gegenstände befanden sich auf der Bühne? Welche Atmosphäre wurde dadurch geschaffen?

Kostüme: Wie waren die Schauspieler gekleidet? Welche Farben hatten die Kostüme? Ist euch etwas besonders aufgefallen?

Multimedia: Wie war die Beleuchtung? Gab es Musik, Geräusche oder Mikrofone? Gab es Projektionen? Welche Rolle spielten diese deiner Meinung nach?

Sonstiges: Welchen Gesamteindruck hat die Aufführung bei dir hinterlassen? Wie hast du das Ende interpretiert? Warst du überrascht?

Plus/Minus: Was hat dir besonders gut gefallen? Was hat dir nicht gefallen?

Persönliche Reflexion: Was hast du aus dieser Erfahrung über dich selbst und/oder die Welt gelernt?

Sugestii întrebări despre spectacol:

Istoric: Despre ce a fost vorba în poveste? Ce a fost diferit de ce credeți? Cum a fost spusă povestea? Ce conflicte majore sunt reprezentate?

Regia: Ca alegere regizorală ți s-a părut interesantă sau neobișnuită?

Actori: Cum arată actorii? Cum vorbesc ei? Cum se mișcă? Ce v-a plăcut? Ce nu v-a plăcut? De ce? Ce performanță actoricească ți-a atras atenția? De ce?

Muzică, cântece și dans: A existat muzică? S-a cântat sau s-a dansat? Când a fost muzică? Cum a fost folosită? A susținut emoția?

Scenografie: Cum arăta decorul? Ce culori? Ce fel de obiecte erau pe scenă? Ce atmosferă a creat?

Costume: Cum erau îmbrăcați actorii? În ce culori erau costumele? A fost ceva ți-a atras atenția?

Multimedia: Cum era lumina? A existat muzică, zgomote sau microfoane? Au fost proiecții? Care credeți că a fost rolul acestora?

Diverse: Ce impresie generală ți-a lăsat spectacolul? Cum ai interpretat finalul? Ai fost surprins/ă?

Plus/minus: Ce v-a plăcut în mod deosebit? Ce nu v-a plăcut?

Reflecție personală: Ce ai învățat despre tine și/sau despre lume din această experiență?

VORSCHLÄGE FÜR FRAGEN AN DAS KÜNSTLERISCHE TEAM:

Allgemeine Fragen:

1. Wie kam es zu der Idee für die Vorstellung? Was hat Sie dazu inspiriert, an „Menschen. Zu verkaufen“ zu arbeiten?
2. Wie ist es Ihnen gelungen, ein schmerzliches Thema in eine Kunstform zu verwandeln, die sowohl bewegt als auch zum Nachdenken anregt?
3. Was hat Sie während der Recherche überrascht?
4. Glauben Sie, dass Theater unsere Sicht auf die Geschichte oder die Gegenwart verändern kann?

Für den Regisseur / Regieassistenten:

1. Wollten Sie, dass das Publikum mehr Empathie oder mehr Empörung empfindet?
2. Was wollten Sie den Zuschauern durch die Art und Weise, wie Sie die Geschichte erzählt haben, vermitteln?
3. Wie haben Sie mit den Schauspielern gearbeitet, um so persönliche Wahrheiten wiederzugeben?
4. Warum haben Sie diesen Theaterstil/dieses Theatergenre (Dokumentartheater) gewählt und kein anderes?
5. Gibt es eine Szene, die für Sie eine besondere Bedeutung hat?

Für den Schauspieler:

1. Wie war es für Sie, Rollen zu spielen, die von realen Personen inspiriert sind?
2. Welche Emotion war für Sie in diesem Stück am schwierigsten zu vermitteln?
3. Gab es Momente, in denen Sie die Geschichte persönlich berührt hat?
4. Was tun Sie vor der Aufführung, um sich in Stimmung zu bringen?
5. Wie reagiert das Publikum und was empfinden Sie in diesen Momenten?
6. Was lernen Sie als Schauspieler aus einer Geschichte wie dieser?
7. Gab es bei den Proben irgendwelche lustigen Begebenheiten?
8. Was passiert, wenn jemand auf der Bühne seinen Text vergisst?
9. Was war die seltsamste Reaktion des Publikums auf dieses Stück?
10. Haben Sie irgendwelche Aberglauben vor der Premiere? Oder irgendwelche Rituale, bevor Sie die Bühne betreten?

SUGESTII ÎNTREBĂRI PENTRU ECHIPA ARTISTICĂ

Întrebări generale:

1. Cum s-a născut ideea spectacolului? Ce v-a inspirat să lucrați la „Oameni. De vânzare”?
2. Cum ați reușit să transformați un subiect dureros într-o formă de artă care emoționează, dar și pune pe gânduri?
3. Ce v-a surprins pe voi în procesul de documentare?
4. Credeți că teatrul poate schimba felul în care vedem istoria sau prezentul?

Pentru regizor/asistent de regie

1. Ați dorit ca publicul să simtă mai mult empatie sau mai mult revoltă?
2. Ce ați vrut să înțeleagă spectatorii din felul în care ați ales să spuneți povestea?
3. Cum ați lucrat cu actorii pentru a reda adevăruri atât de personale?
4. De ce ați ales acest stil/gen teatral (documentar) și nu altul?
5. Există o scenă care pentru dumneavoastră are o semnificație specială?

Pentru actor

1. Cum a fost să jucați roluri inspirate din oameni reali?
2. Ce emoție v-a fost cel mai greu să transmiteți în acest spectacol?
3. Ați avut momente în care povestea v-a afectat personal?
4. Ce faceți înainte de spectacol ca să intrați în stare?
5. Cum reacționează publicul și ce simțiți în acele momente?
6. Ce învățați voi, ca actori, dintr-o poveste ca aceasta?
7. Ați avut vreo întâmplare amuzantă la repetiții?
8. Ce se întâmplă când cineva uită o replică pe scenă?
9. Care a fost cea mai ciudată reacție a publicului la acest spectacol?
10. Aveți vreo superstiție înainte de premieră? Sau vreun obicei înainte de intrarea pe scenă?

Mögliche Diskussionsthemen nach der Vorstellung:

DE Geschichte und Erinnerung: Wie blickt das heutige Rumänien auf seine kommunistische Vergangenheit zurück?
Identität: Was bedeutet es, Teil einer ethnischen Minderheit zu sein?
Ethik: Kann man Menschenleben „verkaufen“? Was bedeutet Freiheit?
Aktuelles: Gibt es moderne Formen des Menschenhandels/Handels mit Freiheit?
Reflexion: Was haben Sie persönlich aus dieser Aufführung gelernt? Wie hat sie eure Sichtweise auf Freiheit und die jüngste Geschichte verändert? Wenn ihr mit den realen Figuren aus der Geschichte sprechen könntet, was würdet ihr ihnen sagen? Was sollten wir eurer Meinung nach aus dieser Zeit niemals vergessen? Wie würde für euch heute eine „Aufführung über Freiheit“ aussehen?

Tematici de discuție după vizionarea spectacolului

RO Istorie și memorie: Cum se raportează România de azi la trecutul comunist?
Identitate: Ce înseamnă să faci parte dintr-o minoritate etnică?
Etică: Poți „vinde” vieți umane? Ce înseamnă libertatea?
Actualitate: Există forme moderne de trafic de oameni/comerț cu libertatea?
Reflecție: Ce ai învățat personal din acest spectacol? Cum v-a schimbat felul de a privi libertatea și istoria recentă? Dacă ai putea vorbi cu personajele reale din poveste, ce le-ai spune? Ce credeți că ar trebui să nu uităm niciodată din această perioadă? Cum ar arăta, pentru voi, un „spectacol despre libertate” astăzi?

Aktivitäten (vor und nach der Vorstellung)

DE Vor der Vorstellung: Die Schüler können in ihrer Familie nach Geschichten über Kommunismus, Migration und Emigration suchen (Eltern, Großeltern).
Nach der Vorstellung: Klassendiskussion zu Themen wie: „Hat Freiheit einen Preis?“ „Was bedeutet Freiheit heute?“

Activități (înainte și după spectacol)

RO Înainte de spectacol: elevii pot căuta în familie povești despre comunism, migrație, emigrare (părinți, bunici)
După spectacol: dezbateri la clasă pe teme precum „Libertatea are un preț?” „Ce înseamnă libertatea astăzi?”

Kreative Übungen

Fülle die Antworten zu den nächsten Fragen aus:

1. Das Land, an dem die Deutschen aus Rumänien verkauft wurden.
a: B____ D____
2. Das politische System, das den Menschen in Ware verwandelt hat.
a: K____
3. Deutsche Schriftstellerin aus Rumänien, Gewinnerin des Nobelpreises, die in der Vorstellung erwähnt wird. a: H____ M____
4. Dokument, das das Verlassen des Landes erlaubte, aber fast unmöglich zu erhalten war. a: P____
5. Repressive Institution, welche die Bürger verfolgte und ihre Leben kontrollierte. a: S____ / G____
6. Das Objekt (Transportwesen), das das Symbol der Flucht und der Hoffnung für die Freiheit wurde. a: B____
7. Künstlerische Form, die die Realität in Bühnenreflexion verwandelt. a: T____
8. Das zentrale Konzept der Vorstellung, Antonym der Angst und der Oppression. a: F____
9. Die fiktionale Welt, welche die Wahrheit zu Emotion verwandelt. a: V____
10. Der Raum, in dem gespielt wird und die Figuren einander und die Gesellschaft konfrontieren. a: B____
11. Das kollektiv deren, die zuschauen und lernen. a: P____
12. Was übrig bleibt, wenn Menschen sich zum Schweigen entscheiden.
a: S____
13. Etwas was im Kommunismus jemanden das Leben kostete, der Fluchtwunsch. a: M____
14. Der Beruf der Person, die die Geschichten anderen Menschen verkörpert.
a: S____

Schreibe einen Brief an einen Jugendlichen aus den 80-er Jahren, der aus Rumänien fliehen möchte. // Schreibe einen Brief eines Jugendlichen aus den 80-er Jahren aus Rumänien an einen Freund im Westen. // Schreibe einen Tagebucheintrag eines Jugendlichen aus den 80-er Jahren aus Rumänien, der fliehen möchte. // Fertige eine visuelle Darstellung an, die mit den behandelten Themen verbunden ist. Vorschläge: Fotokollage und/oder Zitate aus der Vorstellung. // Zeichne ein Symbol, das für dich Freiheit bedeutet. // Wähle ein Wort aus, das die Vorstellung beschreibt.

Exerciții creative

Completați răspunsurile folosind indiciile de mai jos:

1. Țara în care germanii din România au fost „răscumpărați”. **r:** G_____
2. Sistemul care a transformat omul în monedă de schimb. **r:** C_____
3. Scriitoare originară din România, laureată a Premiului Nobel, evocată în piesă.
r: H_____ M_____
4. Document care permitea părăsirea țării, dar era aproape imposibil de obținut.
r: P_____
5. Instituția represivă care urmărea și controla viața cetățenilor.
r: S_____
6. Obiectul (mijlocul de transport) care devine simbolul fugii și al speranței spre libertate. **r:** T_____
7. O formă artistică care transformă realitatea în reflecție scenică. **r:** T_____
8. Conceptul fundamental al piesei/spectacolului, opusul fricii și al supunerii.
r: L_____
9. Lumea ficțională prin care adevărul devine emoție. **r:** S_____
10. Spațiul în care se joacă și se confruntă personajele, dar și societatea.
r: S_____
11. Colectivul celor care privesc și învață. **r:** P_____
12. Ceea ce rămâne când oamenii aleg să tacă. **V**____
13. Ceea ce în comunism se plătea cu viața, dorința de a fugi. **r:** C_____
14. Meseria celui care interpretează poveștile reale ale altora. **r:** A_____

Scrie o scrisoare către un tânăr din anii 1980 care dorea să emigreze. ///////////////
Scrie o scrisoare imaginară a unui tânăr din anii 1980 către prietenul său din Vest. /////////////// Scrie o pagină de jurnal din perspectiva unui tânăr din anii 1980 care vrea să fugă din România. /////////////// Realizează o lucrare vizuală inspirată din temele spectacolului. Sugestii: colaje cu fotografii și/sau citate din spectacol. /////////////// Desenează un simbol care să exprime libertatea pentru tine. /////////////// Alege un cuvânt care să descrie spectacolul.

IOANA IACOB – MINI-FRAGMENT AUS „MENSCHEN. ZU VERKAUFEN”, SZENE 1 – „DER ANFANG DES MENSCHENHANDELS”

Innerhalb von nur 22 Jahren wurde eine Bevölkerung verkauft, die seit 850 Jahren in Siebenbürgen und seit 250 Jahren im Banat ansässig war. Der Verkauf eines großen Teils der deutschen Bevölkerung Rumäniens an die Bundesrepublik Deutschland ist der größte Menschenhandel im Europa des 20. Jahrhunderts. Die Deutschen verschwanden wie über Nacht aus Rumänien. Sie wurden aufgrund einer eifallsreichen, geheimen Vereinbarung verkauft beziehungsweise freigekauft. Die Idee dazu entstand in Rumänien in den Anfangsjahren des Kommunismus. Zunächst war es eine eher private Sache, bevor es zu einem Geschäft zwischen zwei Staaten wurde. Alles begann mit dem Brief, den der Sohn eines jüdischen, politischen Häftlings schrieb, Er versuchte seinen Vater aus einem kommunistischen Gefängnis zu holen, der wegen des Handels mit ausländischer Währung verurteilt wurde. Henry Jakober, ein britischer Geschäftsmann jüdisch-ungarischer Abstammung, vermittelte in dieser Angelegenheit. Es war ein Tauschhandel: Menschen gegen Geld oder gegen Schweine, Rinder und Schafe einer besonderen Rasse. Die Tiere wurden betäubt und in Fahrzeugen von Diplomaten transportiert. In den meisten Fällen wurde nicht nur um einen Pass - außer Regierungsmitgliedern und Diplomaten besaß niemand einen solchen -, sondern auch um Gefängnisentlassungen angefragt. Begnadigt wurden nicht nur solche, die sich verschiedener geringer Vergehen schuldig gemacht hatten, sondern auch diejenigen, denen man Mord oder Vaterlandsverrat vorgeworfen hatte. Über Begnadigungen und Pässe wurde an höchster Stelle entschieden, die Gesuche gelangten auf den Tisch des damaligen Innenministers Drăghici Alexandru, Architekt des stalinistischen Terrors in Rumänien. Fast alle Völker, die Diktaturen erlebt haben, sehen sich frei von Schuld. Sie beschuldigen „jenen“, der an der Führung stand: Er war der Verrückte, wir sind die Opfer. Wir sind die Opfer von Ceaușescu, Putin, Hitler, Kim Jong-un, die Opfer Orbáns. Die Sache ist jedoch komplexer: Es gibt nicht nur Opfer, es gibt in größerem oder kleinerem Maß auch Komplizen. Unabhängig davon, ob sie nun passiv oder aktiv ist, gilt die gleiche Bezeichnung dafür: Komplizenschaft. Solange die Bevölkerung Hitler unterstützte, konnte Deutschland nicht demokratisiert werden. Weil die USA während des Kalten Krieges Deutschland brauchten, begann damals mit amerikanischer Hilfe die Entnazifizierung. Es wurden starke Institutionen und ein Schulsystem geschaffen. Die Erziehung durch Medien, Kultur und die Wirtschaft dienten dem Aufbau der Demokratie. Um ein totalitäres System in eine Demokratie zu verwandeln, ist es notwendig, sich der Vergangenheit zu stellen und Verantwortung zu übernehmen. Dieses ist der Prozess, der in Deutschland stattgefunden hat. Es übernahm die Verantwortung und bezahlte dafür. Die Bundesrepublik Deutschland übernahm die Verantwortung für die begangenen Zerstörungen während des Zweiten Weltkrieges, leistete Reparationszahlungen und zahlte Entschädigungen für die unmenschliche Behandlung während des Holocausts. Vor diesem Hintergrund fand die Debatte über die Familienzusammenführung statt. Vor dem Zweiten Weltkrieg lebten etwa 800.000 Deutsche auf dem Gebiet Rumäniens. Mehr als 400.000 sind umgesiedelt oder wurden deportiert. Die Männer, die in der Waffen-SS gedient hatten, kehrten nicht mehr in die Heimat zurück, Familien wurden zerrissen. Die Familienzusammen-

führung stand im Mittelpunkt der humanitären Bemühungen der Bundesrepublik Deutschland. Die Vollversammlung der Vereinten Nationen verabschiedet am 10. Dezember 1948 die "Allgemeine Erklärung der Menschenrechte", in der es heißt, "jeder Mensch hat das Recht, jedes Land, einschließlich seines zu verlassen, und dahin zurückzukehren." Im Fall Rumäniens wurde das Recht, das Land zu verlassen, von den Behörden stark eingeschränkt. Weil es unmöglich war, einen Reisepass zu bekommen und Rumänien legalen zu verlassen, sahen sich viele Bürger genötigt, zu illegalen Mitteln zu greifen: Sie versuchten zu flüchten, sich gefälschte Pässe zu beschaffen oder Beamte zu bestechen. Während des Kommunismus kamen bei Fluchtversuchen viele Menschen ums Leben. Einige ertranken in der Donau, andere wurden von den Grenzsoldaten getötet, von deren Hunden, einige sind erfroren, andere starben durch Vergewaltigung und Folter.

IOANA IACOB – MINI-FRAGMENT DIN „OAMENI DE VÂNZARE”, SCENA 1 – „ÎNCEPUTUL COMERȚULUI CU OAMENI”

În 22 de ani a fost vândută o populație veche de 850 de ani în Transilvania și de peste 250 de ani în Banat. Vânzarea aproape a întregii populații germane din România către Republica Federală Germania e cel mai amplu negoț de oameni din Europa secolului XX. Germanii au dispărut – peste noapte – din România. Au fost cumpărați și vânduți în urma unei înțelegeri secrete ingenioase. Ideea acestui comerț a plecat din România și a apărut în primii ani ai comunismului românesc. Negoțul nu a început ca o afacere de stat ci ca o afacere privată. Totul a pornit de la scrisoarea fiului unui deținut politic de etnie evreiască. Încerca să-și scoată din închisoarea comunistă tatăl care era condamnat pentru trafic cu valută. Intermediarul acestei negocieri cu statul român a fost Henry Jakober, om de afaceri britanic de origine evreiască-maghiară. Totul avea forma unui barter: erau vânduți oameni în schimbul banilor dar și în schimbul unor porci, vaci, oi de rasă specială. Animalele erau „anesteziate și transportate mai întâi în mașini diplomatice”. Majoritatea solicitărilor din 1960 privesc nu doar eliberarea de vize, ci și eliberarea din închisoare. Sunt grațiați nu doar cei condamnați pentru infracțiuni minore, ci și cei cu sentințe pentru crimă sau trădare de patrie. Evident, grațierile și vizele se decid la vârf – toate propunerile ajungând, obligatoriu, la ministrul de Interne, Alexandru Drăghici, arhitectul terorii staliniste din România. Cam toate popoarele care au trecut prin dictaturi au genul de discurs de deculpabilizare. Dau vina pe „ăla” de i-au condus: el era un nebun, noi suntem victimele. Noi suntem victimele lui Ceaușescu, noi suntem victimele lui Putin, noi suntem victimele lui Hitler, noi suntem victimele lui Kim Jong-un, noi suntem victimele lui Orbán. Situația este mult mai complexă: nu exista doar victime: exista complici într-o forma mai mare sau mai mica, într-o forma pasiva sau activa, dar tot complicitate se numește. Germania nu putea fi democratizata atata timp cat populația îi susținea pe Hitler. Cu sprijin american, fiindcă americanii aveau nevoie de RFG în Războiul Rece, a început o etapa de denazificare zi-lumina: crearea unor instituții puternice, crearea unui sistem educațional care să imprime democrația, educația prin media, prin cultură, prin economie. Ca sa construiești o democrație dintr-un regim totalitar e nevoie de acceptarea și de asumarea vinovăției trecutului. Asta a fost Procesul pe care Germania și l-a asumat. Și-a asumat crimele și a plătit pentru ele. Germania federala acceptase responsabilitatea pentru

distrugerile provocate de germani în al doilea război mondial și plăteau reparații de război, daune victimelor, despăgubiri pentru tratamentele inumane din timpul Holocaustului. Pe acest fond încep discuțiile legate de reîntregirea familiilor. Înaintea celui de-al Doilea Război Mondial pe teritoriul românesc trăiau nu mult sub 800.000 de persoane de etnie germană. După război, peste 400.000 au fost deportați, au murit, au părăsit România sau, fiind foști soldați germani, nu s-au mai întors în România. Multe familii au fost destrămate. Sarcina „reunificării” lor s-a aflat în centrul eforturilor umanitare germane. Adunarea Generală a O.N.U. adoptă în 10 decembrie 1948 „Declarația universală a drepturilor omului” care spune că „orice persoană are dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv a sa, și de a reveni în țara sa”. În cazul României dreptul de a părăsi țara era limitat sever de către autorități. Imposibilitatea de a obține un pașaport și de a părăsi legal România i-a împins pe mulți cetățeni români către metode ilegale: treceri frauduloase de frontieră, procurarea unor pașapoarte false sau mituirea unor oficiali. Au murit mulți oameni în vremea comunismului încercând să fugă din România: unii s-au înecat în Dunăre, alții au fost uciși de grăniceri, de câini, unii au înghețat, unii au murit în urma violului și a torturii.

Redaktion/Redactarea: **Diana Sârbu, Mira Țara, Sarah Malekshian, Cristian Vicol**
Übersetzung ins Deutsche/Traducere în limba germană: **Mira Țara**
Fotos/Fotografii: **Ovidiu Zimcea**
Grafische Gestaltung/Realizarea grafică: **Andor Szabó**
Produktion/Producția: **Diana Sârbu, Mira Țara**
Im Rahmen des Projekts „ImpulsTeatru”: Konzept und Leitung/
În cadrul proiectului „ImpulsTeatru”: concept și coordonare **Diana Sârbu**
Deutsches Staatstheater Temeswar/Teatrul German de Stat Timișoara
Intendant/Manager: **Lucian Vârșăndan**
Stellvertretender Intendant/Director general adjunct: **Laurence Rippel**
Stellvertretender Intendant und künstlerischer Leiter/
Director adjunct artistic: **Clemens Bechtel**
Leitung der Abteilung für Dramaturgie und Öffentlichkeitsarbeit/
Șef serviciu dramaturgie și organizare spectacole: **Cristian Vicol**
Str. Mărășești 2, 300080 Timișoara, România
E-Mail: sekretariat@dstt.ro/secretariat@dstt.ro
www.teatrulgerman.ro

„ImpulsTeatru” – kulturelles Projekt kofinanziert vom Kreisrat Temesch/
proiect cultural co-finanțat de Consiliul Județean Timiș
Bibliografie
Drimba, Ovidiu: *Istoria teatrului universal*, Editura Saeculum I.O., București 2005
Pavis, Patrice: *Dictionary of the Theatre: Terms, Concepts and Analysis*
(*Dicționar de termeni teatrali: termeni, concepte și analiză*),
Tradus de Christine Shantz, Toronto, Buffalo 1998

DE

RO

